

MÓRICZ ÉS A TÁRSADALOMÁBRÁZOLÁS (2)

[Az Isten háta mögött](#) című regényének megjelenése után Móriczot azzal vádolták, hogy a történetét a josvai lakosokról példázta, amihez a település iskolaigazgatója, Liptai János szolgáltatott adatokat.

Móricz, [az igazgatónak címzett levelében így ír](#): „Megdöbentő e hir rám nézve (...) mert én Önnel soha életemben nem találkoztam, sőt mai leveléig Önnek Uram, a nevét sem ismertem. (...) Megdöbentő tehát, hogy egy egészen ismeretlen és ha hibáról van szó, abban teljesen ártatlan embert a közvélemény valami kellemetlen színbe állított. (...) Az író lelke egy sajátságos fényképezőkészülék, amely akármerre vitetik, mindenütt pihenés nélkül s szakadatlanul dolgozik, hogy az Életről véghetetlen sok igaz adatot gyűjtsön. Mikor aztán a művész munkához lát ezek a kész képek mind végig peregnek öntudatlanul lelkében s ezekből nő ki valami egészen idegen új élet, a mely többé nem a való, csak képe mása. (...) ahol csak én megfordultam világéletemben, kisvárosban, egész bizonyosan benne van az ott látott, hallott, átélt élményeimnek valami nyoma abban a regényemben, a melyben a magyar kisvárosokról akartam tőlem telhetőleg igaz és hű képet adni. És valóban a többi kisvárosokból is kaptam közvetett uton értesítéseket, hogy „ezt meg ezt k róluK irtam!” de ezek a hírek mind a kedélyes megértés és méltánylás hangján voltak tartva s épen-annyira emelték írói önérzetemet, mint amazok a hírek, a melyeket olyan kisvárosok lakosaitól kaptam, akiknek táján sem fordultam meg soha. (...) Mi az író ambíziója¹, ha nem az, hogy csalódásig hiven találja el az élet képét, úgy hogy mindenki úgy ismerjen rá a képre, mintha magát az életet nézné.”

Móricz esete nem az egyetlen példa arra, hogy az olvasók magukra ismernek az elbeszélések szereplőiben és sérelmezik, hogy negatív színben tűnnek fel a történetekben. Kortárs írónk, Grecsó Krisztián *Pletykaanyu* (2001) című kötete körül például irodalmi botrány tört ki, mivel bizonyos szegvári emberek magukra ismertek a kötetben és beperelték az író. [Grecsó szerint](#) „nem a valóságot akartam mindenekelőtt tükrözni: a könyvbéli Szegvár egy általam megírt és "eltorzított" Szegvár. Nem azonos a községgel: nem kérhető számon a valóság. A *Pletykaanyu* szépirodalmi alkotás, nem szociográfia vagy tényirodalom.²”

Szabó Magdának szintén akadtak gondjai a regényeiben ábrázolt karakterek miatt. Egy interjúban azt mondta, el kellett búcsúznia az iskolától, ahol tanárként dolgozott, mert a *Freskó* (1958) sikere után megváltozott körülötte a légkör. „(...) megesett, hogy ha a tanári szobába léptem, elhallgattak a nevelők, aztán zavartan azt mondták, ne figyeljek arra, mit beszélnek,

¹ Törekvése, célja.

² Dokumentumpróza.

mert gátlásosak, attól tartanak, megírom őket. (Szabó Magda: Az élet újrakezdhető – Interjúk és vallomások, 2019, Jaffa Kiadó, 57. o.)

- 1. Mi a véleményed az olvasók ilyen fajta megnyilvánulásairól? Hogyan reagálsz, ha a te környékedre, szülőföldedre ismersz egy regényben, ami negatív színben tünteti fel azt a helyet és azokat az embereket, akik közel állnak hozzád? Mit szólnál, ha magadra ismernél egy irodalmi alkotásban? Történt már veled ilyen?**
- 2. Gondold végig, hogy hol lehet még fontos egy regényen kívül a karakteralkotás (pl. számítógépes játék, szerepjáték, sorozat, film stb.), gyűjts össze néhány konkrét példát! „Vizsgáld meg” a te kedvenc filmes sorozatod, regényed, számítógépes játékod ilyen szempontból! Miből áll össze egy karakter?**